

BLIJVEN KIJKEN

Ce qui nous regarde / Dropouts

14.02 > 12.05.13

Binnen haar tentoonstellingsprogramma maakt M ruimte voor een presentatie die voortvloeit uit een specifiek onderzoek over bijzondere thema's uit de hedendaagse beeldcultuur. Hiervoor nodigt M telkens een externe gastcurator uit. Voor deze tentoonstelling werd Pieter Van Bogaert gevraagd.

Blijven Kijken / Ce qui nous regarde / Dropouts is een zoektocht naar de materie van de media.

De materie van de media? Dat zijn de pixels waaruit beelden verschijnen, maar ook de figuren die in die pixels verdwijnen. Het gaat over *dropouts*: de pixels en figuren aan de rand van het kader die de media – voor even – tastbaar maken. De tentoonstelling brengt beelden die terugkijken, die de kijker aanbelangen, die de kijker – al is het maar voor even – bewegen. Het gaat over een recente geschiedenis en over mediakunst in de ruimste zin van het woord: van kunstenaars – schilders, videomakers, fotografen, geluids- en computerkunstenaars, vormgevers of schrijvers – die nadenken over de media waarmee ze werken.

De tentoonstelling loopt in vier verschillende ruimtes met telkens een andere kijk op dezelfde materie. De scenografie van **Ann Clicteur** verbindt alle ruimtes met elkaar. De kern van haar vormgeving zijn de stoelen, verspreid over de verschillende zalen. Ze moeten helpen om te blijven kijken, om tijd te nemen en te gaan zitten bij een werk. De stoelen zijn ook *dropouts*. Het zijn afgedankte stoelen, weer opgepikt door kringloopcentra in de buurt. Alle verschillende stoelen krijgen hier een uniforme behandeling. Ann Clicteur geeft de stoelen een bekleding, een nummer en een plaats. Dit hoort bij de organisatie van het museum, kijk bijvoorbeeld naar de nummering van de stopcontacten. Het is precies dit nummer dat ervoor zorgt dat ze weer uit hun plaats kunnen vallen. Hetzelfde gebeurt met de schermen voor de ramen in zaal 19. Deze hangen nu genummerd aan de muur. Ook dat past in de esthetiek van de *dropout*: een vreemd element waar je zo weer overkijkt. Samen maken ze de structuur van het museum zichtbaar, ze maken er een museum van dat terugkijkt: *ce qui nous regarde*.

ZAAL 19 (*Ce qui nous regarde*)

Mekhitar Garabedian toont vier werken.

Op de achterkant van de muur – het valt ei-zo-na uit het kader, het is eigenlijk beter zichtbaar door het raam langs de buitenkant – hangt *Les Autres* (2011). Deze neon is een zin uit een film van de Franse regisseur Alain Resnais, maar het is ook een echo van een uitspraak van de Franse dichter Rimbaud. Dit is typerend voor het werk van Garabedian: het hangt aaneen met citaten, fragmenten en delen die verwijzen naar een groter geheel. Samen vormen ze een levend archief. Aan de andere kant van de muur loopt de video *Hören Sie, die Stille* (2007, 3', loop).

De tekst hieruit komt uit een boek van de 19de-eeuwse, Duitse schrijver Georg Büchner, geciteerd in *Jeder für Sich, Got gegen Allen*, een film van Werner Herzog. De video lijkt beschadigd. Het toont een moeilijk te onderscheiden beeld van de Armeense genocide. Het tapijt op de grond, *fig. a, a comme alphabet, kork (carpet)* (2012) verwijst ook naar de Armeense achtergrond van de kunstenaar en de plaats van de taal in de diaspora. *fig. (2009)*, het adresboekje op de muur, toont het Westerse, het andere, alfabet. Het is een miniarchief – en ook hier een verwijzing, naar Marcel Broodthaers deze keer – als deel van een groter archief.

Het alfabet speelt opnieuw een grote rol in het *enSuite archief*, dat ontstond uit een abecedarium bij een gesprek tussen **Femke Snelting** en Pieter Van Bogaert. Dit gesprek – het staat, mét abecedarium in de reader bij de tentoonstelling – vertrekt van Sneltings ervaringen met kookboeken en opensourcesoftware om iets te leren over het leren. Daarover gaan deze boeken: over manieren om kennis door te geven. Andere alfabetten (zoals het Armeense van Garabedian) zijn overigens één van de onderwerpen van Open Source Publishing (OSP), het vormgeverscollectief waar Snelting deel van uitmaakt. Ze maakte er zelf één, een zeer persoonlijk ACB, als antwoord op het gemeenschappelijke ABC van *enSuite*.

Speciaal voor deze tentoonstelling maken **Herman Asselberghs** en **Dieter Lesage** met het cinetypografisch collectief garage64 een boekversie van Asselberghs' videowerk *After Empire* (2010, 52'). Print en scherm staan hier naast elkaar. Als koppige herdenking van een verdrongen historisch moment:

15 februari 2003, de zaterdag waarop miljoenen mensen over de hele wereld de straat optrokken tegen de aangekondigde oorlog in Irak. In deze 'multitude' van bewegende beelden afkomstig van YouTube, televisie en van de gsm verdwijnen de demonstranten in de pixels. Als alternatief voor 9/11, de expliciete spektakelbeelden van de angst die te lang het klimaat van de vroege eenentwintigste eeuw bepalen, schuift hij *After Empire 2/15* naar voor: een onscherp, onbeslist beeld van politiek potentieel.

Voor *nocturne (2006, 28')* filmt **Pieter Geenen** op het eiland Lampedusa: *La più bella isola del mondo*, maar ook de voorpost van Fort Europa. Dit is Geenens alternatief voor de clichébeelden van zonovergoten stranden in toeristenbrochures. Hij filmt dezelfde kust bij nacht, op het moment dat vluchtelingen hier aanspoelen: de duistere hoop op een nieuwe toekomst.

Mother and Child, Child en Three Children zijn drie foto's, gemaakt in 2007 door de **Association des Photographes de Kanyabayonga** in samenwerking met **Renzo Martens**. U kan dezelfde fotografen ook aan het werk zien in *Episode 3 – Enjoy Poverty*, een video van Renzo Martens. Dit zijn de foto's die uit het beeld vallen. Ze raakten niet in de video en zeker niet in de media van de Westerse journalisten in dezelfde regio.

Aan de andere kant van de zaal, een verre echo op deze beelden van moeders en kinderen, staat *Madonna met kind (2011)* van **Gorik Lindemans**. Lindemans liet zich voor dit werk inspireren door de techniek van het glasraam. Wat u ziet hangt af van welke kant u het werk bekijkt. Wat met een frontale belichting niet meer lijkt dan een kartonnen kader, gevuld met plastic zakken, toont met tegenlicht het beeld van de moeder en haar kind. Dit glasraam is een hedendaagse interpretatie van *Madonna met kind, eind 14de eeuw* te zien in zaal 2 van de vaste collectie van M.

Even magisch is *Wall Piece (2013)*, waarin **Wim Janssen** een 3D-tekening uitwerkt als sculptuur. Het eindresultaat blijft altijd een virtueel beeld: contouren waarvan de kijker de oppervlakte invult. Ook hier zorgt de beweging in de ruimte, het insceneren, voor een nieuw perspectief. Wat van ver een potloodtekening lijkt, blijkt dichterbij een sculptuur van de grafietvullingen uit dat potlood.

TRAPHAL (*dropout*)

Videovoid: Trailer (1993, 32') is de aankondiging van wat ooit moest uitgroeien tot een 7-delige videoreeks. **David Larcher** raakte nooit verder dan het eerste deel: *Videovoid: Text*. Uit dit werk komt het oorspronkelijke idee van de *dropout*: een pixel die uitglijdt op de videotape, en zo, héél even, de materie van het medium

tastbaar maakt. Het fenomeen verschijnt even snel als het verdwijnt, een storing die je onmiddellijk weer vergeet. Niet voor Larcher echter, die van dit moment een delirische ervaring maakt, een langgerekte mijmering die vanuit het elektronische tijdperk – we zitten in het jaar 1993 – vooruitblijkt op het digitale tijdperk.

Het *Verbeterd Schilderij (2010)* komt uit een reeks waarin **Gorik Lindemans** telkens vertrekt van een digitale foto van zijn tuin. Dat zie je aan het kader. Digitale foto's maak je zonder door de zoeker te kijken, dikwijls met gestrekte arm, soms zelfs zonder naar het scherm te kijken. Het maakt het kader minder bestudeerd en toont de materie van de media. Bovendien voltooit Lindemans zijn schilderijen door ze achteraf door te zagen. Het maakt het kader nog willekeuriger. En het laat de volgende eigenaar (of in dit geval: de curator) toe zelf het kader te bepalen en het schilderij blijvend te verbeteren.

Naast de muurtekst hangt de reader bij *Blijven Kijken / Ce qui nous regarde / Dropouts*: een eerder toevallige verzameling teksten die elkaar hier ontmoeten. Geen echt boek eigenlijk, want nooit zo geconcipeerd, en al helemaal geen catalogus bij de tentoonstelling, maar een reader die uit het kader breekt. Daarvoor zorgt ook de opmaak van Open Source Publishing (OSP): zij maken dat rekbare kader tastbaar.

ZAAL 21 (*pixel*)

Twee pixels: meer hebben **Anouk De Clercq** en **Jerry Galle** niet nodig om een universum te creëren van aantrekken en afstoten, van positief en negatief, van afwijzen en verlangen. *Pixelspleen (2007)* is een generatief werk met een logaritme dat de pixels voortdurend naar elkaar toe en van elkaar weg drijft. Het is een werk van uitersten. In het spleen uit de titel kunnen we overigens een echo herkennen op de melancholie van Elias Heuninck. Die liep nog niet zo lang geleden school aan het KASK in Gent, waar ook deze kunstenaars doceren.

(Onderzoek gefinancierd door het Onderzoeksfonds Hogeschool Gent)

ZAAL 22 (*blijven kijken*)

Als **Gorik Lindemans** met zijn *Verbeterd Schilderij* vertrekt van een digitaal beeld met een toevallige compositie om er een schilderij van te maken, gebeurt in *Les Oiseaux d'Eudes (2008)*, XL de omgekeerde beweging. Hier vertrekt hij van de geschilderde illustraties in een ornithologische gids om er een digitaal beeld van te maken. Dit beeld is een ode aan het kleurgebruik en de compositie van het origineel. De gekozen druktechniek geeft de digitale print een zacht tempera-effect. De schematische lijnen werden er

met dikke streken verf opgesmeerd. De print is geplakt op een wit paneel dat het opnieuw de dikte geeft van het gedrukte boek.

Duncan Speakman maakt met *shortfilms for you* een multimediaal boek. Hij werkt daarvoor ondermeer samen met een schrijver, een fotograaf en een choreograaf. *Soft Boundary* (2012) is de bijdrage in samenwerking met geluidskunstenaar **Els Viaene**. Bij dit miniatuurboekje, het zat als een Russisch poppetje in het originele boek, sprokkelde Els Viaene microscopische geluiden in haar stedelijke omgeving. Ze zoomt in op het onhoorbare. Het vergrootglaasje bij het boekje is het equivalent van haar koptelefoon. Het zoomt in op het onzichtbare. Bovendien maakt het opnieuw de materie van het medium zichtbaar: het raster van het gedrukte beeld. Druk op de knop en blader door het boek op uw eigen tempo.

Lyrische Data (2010, 5'), de video van **Elias Heuninck**, is gemaakt van een *dropout*: de mislukte download van een andere film, 'Lyrisch Nitraat' van filmmaker Peter Delpout, die hij weer uit de vuilbak haalt. Zo doet hij eigenlijk hetzelfde als Peter Delpout in de originele film: die werkte met half vergane fragmenten van nitraatfilms uit het begin van de 20ste eeuw. In de montage van die vergankelijke beelden ontstaat een nieuwe film: nitraatnostalgie, digitale melancholie.

Iets van die nostalgische blik herkennen we in het werk van **Stefaan Quix**. Op een iPad en drie iPod's loopt respectievelijk *Not With A Bang But With A Whimper* (2010, 57') en *Three Colour Systems: RGB, CMYK, BOP* (2011, 544'). Het eerste werk zoomt heel langzaam uit op de ruis van een televisiescherm: een digitale versie van een verdwijnend elektronisch beeld. Het tweede kwam er toen Quix zocht naar een geschikte drager om ander werk te verspreiden. Dvd was niet mogelijk omdat door de noodzakelijke beeldcompressie de scherpte van het beeldraster verdwijnt. De iPod was het dichtste dat hij kon komen bij de kunstzinnige consument. Omdat de pixels waar Quix mee werkt niet meer zichtbaar zijn op het Retina Display™ van de iPod wordt beeldcompressie losgekoppeld van het alomtegenwoordige digitale raster en hier dus als artistieke strategie aan sich gebruikt.

De titel van **Els Opsomer**, *_imovie[3]_: silver lips/for me* (2006, 12'), verwijst eveneens naar een technologie van Apple. Waar de kleine i bij de computergigant nog verwijst naar de digitale wereld van het internet, krijgt ze bij Opsomer een connotatie van intimiteit, intermediair, inzoomen, imaginair. Dit is de derde en meest persoonlijke film uit de reeks. Alles draait rond het lichaam van haar geliefde in Senegal die wacht op de juiste papieren om naar België te reizen. Woord en beeld, idee en realiteit, theorie en praktijk, wit en zwart

lopen door elkaar in deze videobrief. Deze beelden worden niet meer onderzocht maar gulzig betast. Tot er niets meer is te zien.

Dat er niets meer is te zien, dat mag letterlijk genomen worden in *nightscape (3)* (2005, 15') en *nightscape (8)* (2013, 13'), twee geluidswerken van **Pieter Geenen**. Deze nachtelijke geluidslandschappen zijn gemaakt om te beluisteren in totale duisternis. Als een echo op de stilte in de duisternis van *nocturne*.

.....

In het kader van de tentoonstelling brengt M drie donderdagavond programma's:

28/02 | 19.30u: Screening *Videovoid: Text* van David Larcher en *Not With a Bang but a Whimper* van Stefaan Quix. Gevolgd door een Q&A met Stefaan Quix.

28/03 | 20.00u: Boekpresentatie van *After Empire* door Emiliano Battista met een screening *nocturne #2* van Pieter Geenen en *Swan Song* van Anouk De Clercq & Jerry Galle.

11/04 | 20.00u: Screening *Presto, Perfect Sound en one, two, many* van Manon de Boer met een lezing/performance van Christof Migone.

De lezingen gaan door in het forum van M. De lezing op 28/02 is in het Nederlands, de lezingen op 28/03 en 11/04 in het Engels. Gelieve je aanwezigheid te bevestigen via bezoekm@leuven.be.

.....